

VAARWEL

LESBRIEF

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
VaarWel 2+	4
1. VOORBEREIDING	5
2. NAAR DE VOORSTELLING	6
3. PRATEN	8
4. DOEN	9
1. Een Flessenorgel.....	9
2. Walviszang.....	10
5. MAKEN <i>Je eigen zeebeest van plasticafval in een fles</i>	11
6. SPELEN	12
7. TOT SLOT	13
8. BIJLAGE Bootje vouwen & Kleurplaat	14

INLEIDING

Beste docent,

Binnenkort ga je met je groep naar de voorstelling *VaarWel* in het theater, bij jullie op school of in een nabij gelegen speellokaal.

Wij zijn blij om met *VaarWel* voor jullie jongste kinderen te mogen spelen. Dit is voor je kleuters een heel spannende gebeurtenis. Voor jullie zal het waarschijnlijk net zo spannend zijn omdat je het een en ander moet organiseren en voorbereiden. Om het theaterbezoek zo prettig mogelijk te laten verlopen, bespreken we een aantal punten die je bij de voorbereidingen in gedachten kunt houden en die je met alle docenten en ouders kunt bespreken. Wij verwijzen je ook graag naar het document 'stap voor stap naar een voorstelling' waar we de punten die in deze lesbrieven staan hebben samengevat.

Verder vind je in deze lesbrieven handvatten voor:

- Hoe je je groep kleuters kunt voorbereiden op de voorstelling.
- Opdrachten die je kunt doen ná de voorstelling.

Je kunt zelf kiezen welke opdrachten je het meest aanspreken of op jouw groep aansluiten.

Wij wensen jullie veel plezier met de voorbereidingen en met de voorstelling zelf. Deze lesbrieven zijn slechts een handvat. Uiteraard is er ruimte voor je eigen creativiteit. Wanneer je vragen of suggesties hebt, horen wij dat graag en mocht je interessante reacties krijgen dan vinden wij het leuk als je dat met ons wilt delen, dit kan via: malouvansluis@gmail.com

Voor meer informatie over ons en de voorstelling kijk op www.malouvansluis.com

Hartelijke groeten,
Namens het hele team van *VaarWel*

Malou van Sluis

V A A R W E L 2 +

**Een muzikaal avontuur over een zee van dromen.
Voor iedereen die zich weleens alleen voelt.**

Een groot, leeg strand. Een oceaan die golft en klotst.
De wind waait de mensenstemmen weg.
Een duinpan vol muziek, een stormboot.
Een onverwachte ontmoeting met een zeebeest dat spettert en briest.
We springen samen in het diepe, verruilen het strand voor het blauwe land.
We vieren de vriendschap, al is het maar voor even.
Tot je weer moet gaan.
Vaarwel!

VaarWel is een beeldende muziektheatervoorstelling voor iedereen vanaf 2 jaar, geïnspireerd op het prentenboek *De Kleine Walvis* van Benji Davies. Een fantasierijke voorstelling over verlangens voelen, en missen moeten. Over vrienden vinden en afscheid nemen.

Credits:

Concept & idee: Malou van Sluis | **Regie:** Frederieke Vermeulen | **Spel:** Malou van Sluis |

Muziek & spel: Maarten Zaagman | **Decor & kostuum:** Eva Jongen |

Met dank aan: Cultuur 19, Spelenderwijs Utrecht, Gemeente Utrecht, Theaterhuis de Berenkuil, Het Wilde Westen en Ingrid Wolff |

Lesbrief: Malou van Sluis – De handleiding voor docenten is mede tot stand gekomen door de expertise van Festival 2 Turven Hoog.

1. VOORBEREIDING

Handleiding voor de docenten

Voor kleuters heeft de voorbereiding vooral als doel om te prikkelen en nieuwsgierig te maken. Net zoals bij een naderend bezoek van Sint en Piet of de verjaardag van de juf of meester.

Je kunt de kinderen vertellen dat ze naar een voorstelling gaan. Misschien zijn er kinderen die al eens naar een voorstelling zijn geweest en kunnen zij er over vertellen.

Het is belangrijk om te vertellen waar jullie de voorstelling gaan bekijken, is dat in de aula, in de gymzaal, in het theater? Hoe gaan ze ernaartoe? Wie gaat er allemaal mee, zijn papa en mama er ook bij of gaan ze alleen met de docenten?

De voorstelling zal in de meeste gevallen bij jullie op locatie spelen, dat is fijn want dat is een bekende plek voor de kinderen.

Om de kinderen van te voren in de theatersfeer te brengen kan in een hoek van de klas een theaterhoekje gemaakt worden. Daar kunnen verkleedkleden liggen en wat schminkspullen en verder kan met een spotje gericht op een mooie doek al snel een theaterse sfeer aan de "theaterhoek" worden gegeven. Aan te raden is om deze hoek een week van te voren in te richten zodat jullie met zijn allen naar de voorstelling toe kunnen leven. Aan de hoek kun je elementen van de voorstelling toevoegen, denk bijvoorbeeld aan zee of onderwater elementen.

De voorstelling is geïnspireerd op het prentenboek *De Kleine Walvis* van Benji Davies. Dit prentenboek kunt u ook in de theaterhoek neerleggen.

Onderwerp van de voorstelling

De makers van de voorstelling *VaarWel* hebben het boek van *De Kleine Walvis* gebruikt ter inspiratie. Dat betekent dat ze niet het verhaal van het boek vertellen maar ze hebben zich vooral laten inspireren door de thema's. Het prentenboek is hoe dan ook een leuke introductie op die thema's. Je kunt dit boekje van te voren voorlezen aan de groep.

Het is niet nodig om kleuters uitgebreid op de inhoud van de voorstelling zelf voor te bereiden. Ze hebben een heel open houding en gaan vanzelf in de voorstelling mee. Een goede peuter/kleutervoorstelling boeit de kinderen altijd! Natuurlijk kunt u wel globaal vertellen wat het onderwerp van de voorstelling is en daar in algemene zin over praten.

De thema's die voorbij komen zijn:

Vriendschap, afscheid nemen, verlangen en missen.

2. NAAR DE VOORSTELLING

Hoe gaat het er tijdens een voorstelling aan toe?

De kleuters uit je groep kijken vaak dagelijks naar de tv, ook het spelen met een iPad is populair. Een aantal is misschien wel eens naar een voorstelling geweest.

Voor de meeste kinderen en ouders zal het theaterbezoek er echter niet vaak van komen. Naar een voorstelling gaan is dan ook een nieuwe en spannende gebeurtenis. Het is daarom belangrijk om docenten, ouders en kinderen voor te bereiden op het theaterbezoek, zodat ze weten wat hen te wachten staat.

Als bezoekers niet weten wat ze te wachten staat, hebben ze soms moeite om “in een voorstelling” te komen, terwijl voorbereide groepen vanaf het eerste moment van de voorstelling kunnen genieten.

De weg naar de zaal

Doe dit zorgvuldig en met aandacht. Wij hebben gemerkt dat **hoe** kinderen de zaal binnenkomen hun theaterervaring enorm kan beïnvloeden. Rust en structuur werkt het beste, dat is veilig en helpt de kinderen om geconcentreerd te gaan kijken.

Vaak werken groepen met maatjes. Laat de kinderen met hun maatje in een rij naar de zaal lopen. Sommige groepen gebruiken ook wel een lange sliert waar kinderen zich aan vast houden met een juf of meester voor en achter. Maak de tocht naar de zaal “belangrijk voor de kinderen”. Dit kun je doen door zachtjes over de gang te lopen op jullie tenen, met je mimiek kan je de aandacht van de kinderen bij je houden. Te veel praten haalt de kinderen vaak uit de ervaring. Als ze geconcentreerd over de gang lopen, en zachtjes de zaal binnenkomen, is het extra spannend en leuk als het eindelijk begint.

Naar de wc

Zorg dat kinderen voor de voorstelling naar de wc zijn geweest. Natuurlijk kan het gebeuren dat tijdens de voorstelling toch nog een kind moet plassen, maar dit wordt dan tot een minimum teruggebracht.

Wisselwerking spelers en publiek

Een voorstelling is “live”. De spelers of muzikanten zijn echt aanwezig, de kinderen kunnen ze soms bijna aanraken. Alles wat in de voorstelling gedaan of gezegd wordt gebeurt op hetzelfde moment en in dezelfde ruimte waar ook de toeschouwers zitten.

Dit betekent dat de spelers merken wat het publiek doet en zegt. Dat is fijn, want zonder reacties van het publiek is het niet leuk om een voorstelling te spelen. Maar als een deel van het publiek dingen doet en zegt die niets met de voorstelling te maken hebben dan is dit storend voor de spelers en vaak ook voor het andere publiek.

Ieder kind beleeft het theater anders en op zijn eigen manier, sommige kinderen kunnen makkelijk 40minuten stil zitten waar anderen juist steeds moeten wiebelen. Soms willen kinderen het podium op, omdat ze super nieuwsgierig en onderzoekend zijn. De spelers weten hier vaak goed mee om te gaan, door in hun spel de kinderen weer op hun plek te zetten. Maar soms is het gevaarlijk of verstoort het het spel. Merk je dat een kind het podium op wil, zet hem dan rustig terug op zijn plek. Dit kan je heel zachtjes doen, door naar hem toe te lopen. Als het kind niet wil blijven zitten, kan je er ook voor kiezen om hem bij je te nemen.

Reageren tijdens de voorstelling

Het leuke van theatervoorstellingen voor kleuters is dat er vaak ruimte is ingebouwd voor de kinderen om te reageren en te bewegen. Voor theatermakers is het fijn als er reactie vanuit het publiek komt want theater is een wisselwerking tussen makers en publiek. Als er echter voortdurend gepraat wordt tijdens een voorstelling is dit storend zowel voor spelers als publiek en geef je onbedoeld het verkeerde voorbeeld.

Instructie docenten en ouders

Volwassenen denken in sommige gevallen dat het nodig is om tijdens een voorstelling hun kinderen voortdurend "bij te praten" omdat ze het idee hebben dat de tekst te moeilijk is of dat hun kinderen het verhaal moeten snappen. Vaak is dat helemaal niet nodig, bovendien verstoort het geroezemoes de concentratie van zowel publiek als spelers.

Tekst is maar een van de theatrale elementen van een voorstelling, moeilijke woorden of veel tekst hoeven geen belemmering te zijn om de kinderen te boeien. Er zijn nog zoveel andere facetten in een voorstelling die de interesse van kinderen kunnen hebben; muziek, decor, kostuums, beweging enzovoort. Volwassen hebben soms de neiging om hun eigen verwachtingspatroon of mening met kinderen te delen, vul dit van te voren niet te veel in voor de kinderen. Tijdens de voorstellingen is er alle gelegenheid voor de kinderen om spontaan te reageren op wat zij zien en horen.

Eten en drinken

Zorg ervoor dat kinderen geen storende zaken bij zich hebben zoals krakende snoepzakjes of pakjes drinken. Eten en drinken gebeuren niet tijdens een voorstelling.

Mobiele telefoons, foto's en film

Tijdens de voorstelling is het gebruik van mobiele telefoons en/camera's heel storend voor zowel spelers als het andere publiek. Ze raken hierdoor afgeleid. Wijs volwassenen erop dat de mobiele telefoons uitgeschakeld moeten worden. Na de voorstelling is er tijd om je groep of kind te fotograferen.

Applaus

Als de voorstelling is afgelopen mag iedereen gaan klappen. Na afloop kunnen de kinderen nog even naar de spelers toe om een hand te geven of om iets te vragen of om het decor te bekijken. Afhankelijk van de grootte van de groep moeten jullie even bekijken of het mogelijk is het toneel op te komen. Dit kan in overleg met de spelers.

3. PRATEN

Gesprek met de groep na de voorstelling

Wanneer je met je groep naar de voorstelling bent geweest, kun je hier met kleuters over napraten. Dit kun je doen als jullie weer in je klaslokaal zijn. Tijdens het napraten is het vooral belangrijk om te vragen naar ieders beleving. Er is geen goed of fout in de vertaling van de inhoud, en de jongste kleuters hebben soms nog niet de taal om te omschrijven wat ze voelen of vinden. Toch kun je met je groep een klein gesprek voeren over de voorstelling.

- Wat heb je gezien?
- Wat heb je gehoord?
- Wie heb je allemaal ontmoet in de voorstelling?
- Wat vond jij het spannendste moment?

Wanneer jullie de thema's vriendschap, afscheid nemen, verlangen en missen tegenkomen is dat een mooie aanleiding deze thema's te betrekken op de kinderen zelf.

- Mis jij wel eens iemand?
- Hoe voelt missen? Waar in je lichaam voel je dat?
- Wat doe jij als je iemand mist?
- Wie is jouw beste vriend?
- En wat doen jullie als je samen bent?
- Verstop jij je weleens? Waar het liefst? En met wie?
- Waar droom je weleens van?

Om daarna door te praten over betekenis en hun eigen verbeelding kun je de volgende vragen gebruiken:

- Hoe voelde het meisje zich in de voorstelling (aan het begin en aan het einde?) En hoe weet je dat?
- Wat vond het meisje leuk en wat niet?
- Wat zou jij graag tegen het meisje willen zeggen?

Als de kleuters na afloop hun ervaringen niet kunnen verwoorden betekent dit niet dat de voorstelling ze niet geraakt heeft. Een voorstelling communiceert vaak op een ander niveau met kinderen dan in de dagelijkse praktijk. Naast de vragen die je aan de kinderen kunt stellen kun je ook andere dingen inzetten om de voorstelling met de kinderen te verwerken, bijvoorbeeld muziek en spel.

Muziek en spel:

In de voorstelling hoor je veel muziek en zie je ook waar het vandaan komt. De muzikant Maarten Zaagman maakt op alle mogelijke manieren muziek. Het is prettig om die muziek nog eens te beluisteren met de kinderen. Op de website www.malouvansluis.com vind je een aantal muziekfragmenten. Verderop worden er suggesties gedaan om je eigen muziekinstrument te maken.

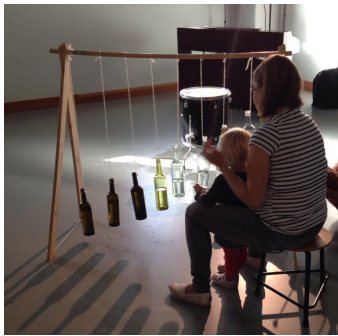
Een andere manier van verwerken is bewegen. Je kan de manier van bewegen van de personages na doen. Hoe beweeg je onderwater? En hoe beweeg je boven water? Dit is ook leuk in samenhang met de muziek uit de voorstelling. Zorg dat er genoeg ruimte is in het lokaal om lekker rond te kunnen lopen en te bewegen.

4. DOEN

Muziek is overal!

1. Een Flessenorgel

Er is heel wat muziek om ons heen. Bijvoorbeeld radio's en telefoons of televisies, maar de muziek is ook te vinden in allerlei alledaagse dingen. Er zitten klanken in de simpele dingen! De houten tafel waar je op tikt, pannen of bestek, maar bijvoorbeeld ook in lege, glazen flessen.

Benodigheden:

- 8 grote glazen flessen met een smalle hals
- Touw
- Stokjes of lepels
- Een simpele houten constructie of een klein kinderkledingrek
- Gietertje met water

Stappen

1. Neem een paar lege glazen flessen (wijnflessen zijn het meest geschikt voor verschillende tonen). Flessen van kunststof zijn minder geschikt, deze zijn niet hard genoeg en veroorzaken geen mooie, hoorbare klank. Wil je een toonladder kunnen spelen, dan heb je acht flessen nodig.

2. Begin samen met de kinderen de flessen te onderzoeken. Wat voor geluid maken ze als je er zachtjes met een stokje tegenaan tikt. Klinkt het anders als je er met een lepel tegenaan tikt? En wat gebeurt er met het geluid als je water in de fles stopt?

3. Vul de flessen met een verschillende hoeveelheid water en zet ze op volgorde, van de minst gevulde fles tot de meest gevulde. Tik er met een stokje voorzichtig tegenaan. Als je alle flessen aantikt, hoor je een oplopende reeks tonen. Je kan ook hier weer met andere materialen tegen de flessen aantikken, dan krijg je andere klanken.

4. De klanken nog beter maken!? Hang de flessen op. Met enkele latjes maak je een simpele constructie, waar je de flessen met touwtjes aan ophangt. Maar sneller is het om een klein (kinder) kledingrek te gebruiken. Maak de flessen met touw stevig vast en hang ze op. Als je de flessen nu aantikt, zal je merken, dat het geluid veel helderder en duidelijker wordt. Dit flessenorgel kan je een tijdje in de groep laten staan.

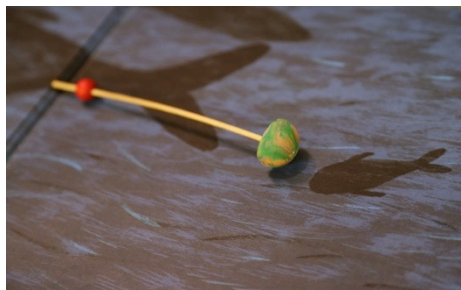
5. Wil je een stap verder gaan en bijvoorbeeld op de flessenorgel een liedje voor de kinderen spelen dan kan je het orgel nog stemmen.

Als je de beschikking hebt over een stemapparaat, dat je bijvoorbeeld gebruikt om een gitaar te stemmen, dan kun je aflezen of je toon te hoog of te laag is. Heb je zo'n stemapparaat niet, dan kun je ook een app downloaden voor op je mobiele telefoon, die je voor het stemmen kunt gebruiken. Bijvoorbeeld de gratis app "Gitaar Stemmer".

Klinkt een toon te laag, dan moet je wat water uit de fles laten lopen. Een toon die te hoog is, corrigeer je door wat water toe te voegen. Hoe voller de fles hoe lager de tonen.

2. Walviszang

Walvissen zingen onderwater om met elkaar in contact te komen. Ze maken hele lage en lange tonen die door het water galmen. Dit geluid kan je ook zelf namaken.

Benodigheden:

- Satéprikker
- Kleine stuiterballen van rubber
- Mes
- Boek "De kleine Walvis"

Stappen

1. Snijd een kleine stuiterbal doormidden.
2. Prik de satéprikker in de vlakke kant, zorg dat de stuiterbal goed op de prikker zit.
3. Haal nu je walviszangstok over de voorkant van het boek. Als je juist drukt, niet te hard en lange trekkende bewegingen met bochten maakt, hoor je een laag geluid. Je kan ook proberen over andere materialen heen te strijken!

5. MAKEN

Je eigen zeebeest van plasticafval in een fles

*Make your own jellyfish
in a bottle...*

more awesome pictures at THEMETAPICTURE.COM

Benodigheden:

- Een plasticfles van 2 liter
- Plasticafval (boterhamzakje of een wit/doorzichtige supermarkt tasje)
- Water
- Evt. blauwe kleurstof
- Schaar
- Touwtje

Stappen

1. Knip een boterhamzakje in de lengte door, zodat je 2 delen hebt met een dichte hoek (dan kan je 2 kwalen uit 1 zakje halen).
2. Gebruik de hoek van het boterhamzakje als hoofd voor de kwal. Blaas hier een beetje lucht in. Maak het hoofd niet te groot want dan past de kwal niet in de fles.
3. Knoop er een touwtje om. Zorg ervoor dat je genoeg ruimte in de kop laat voor water en wat lucht.
4. Knip slierten of wel tentakels van de rest van het boterhamzakje.
5. Vul de kop van de kwal met een beetje water. Genoeg om het te laten zinken.
6. Blaas wat lucht in de rest van de kop en trek het touwtje goed strak.
7. Vul de fles met water.
8. Doe er wat blauwe kleurstof bij.
9. Stop de kwal in de fles.
10. Draai de dop op de fles en spelen maar!

6. SPELEN

Maak je eigen onderwaterwereld

Benodigheden:

- Een groot licht doek of laken of een groot stuk afdekfolie (niet zo milieuvriendelijk).
- Zee muziek (te vinden op de website www.malouvansluis.com)

1a. Spring en zwem in je eigen zee

Met een groot doek dat niet te zwaar is kun je een zee maken. Leg het doek op de grond, pak het doek beet in de volle breedte en maak met je armen een golvende beweging. Laat het doek over de grond golven. Eén voor één kun je de kinderen op het doek uitnodigen. Je kunt ze dan over de golven heen laten springen.

1b. Zwemmen onder je eigen zee

Deze opdracht kan je met twee docenten doen.

1. Zet de kinderen bij elkaar op de grond, laat ze op hun rug liggen.
2. Leg langzaam het doek of het grote stuk plastic over de kinderen heen, als ze het eng vinden kan je het doek iets boven de kinderen houden.
3. Pak beide het doek vast aan de langste kant en maak langzaam golvende bewegingen terwijl je het doek heel langzaam omhoog brengt. Er golft nu een zee boven de kinderen. Je kan hierbij ook muziek van de zee opzetten. Ook deze muziek is op de website www.malouvansluis.com te vinden.

Je kunt de kinderen onder het doek laten zwemmen, ze kleine verhaaltjes vertellen over vissen en zeebeesten. Ze laten duiken, watertrappelen etc. Je kan het zo leuk en uitgebreid maken als je zelf wilt!

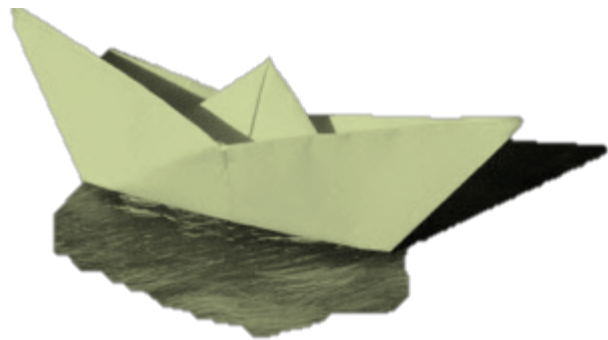
7. TOT SLOT

Wij wensen jullie veel plezier bij de voorstelling en met het lesmateriaal!
Mocht je interessante reacties krijgen naar aanleiding van de opdrachten dan vinden wij het leuk als je dat met ons wilt delen, dit kan via: malouvansluis@gmail.com

VaarWel!

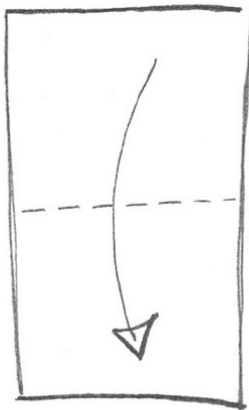
Met vriendelijke groet,

Namens het hele team van *VaarWel*
Malou van Sluis (maker)
&
Cultuur 19 Utrecht

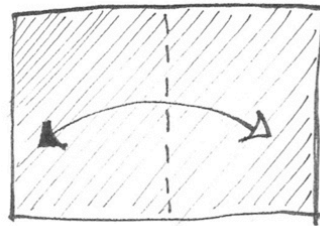

8. BIJLAGE

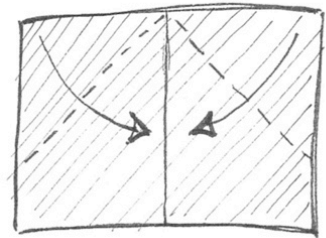
BOOTJE VOUWEN

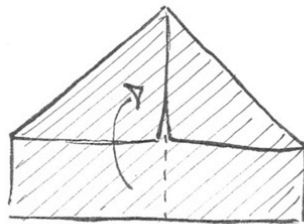
1. Pak een A4
papiertje en
vouw dubbel.

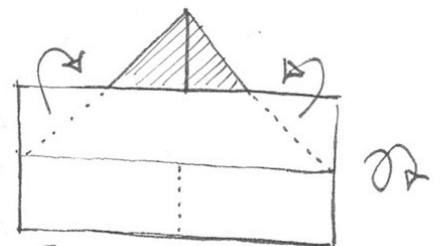
2. Vouw weer
dubbel en
klap weer open.

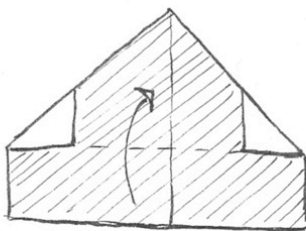
3. Vouw de twee
hoeken naar
het midden.

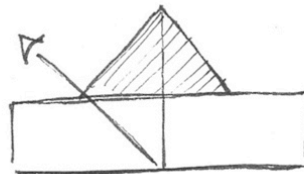
4. Vouw de onderste
rechthoek omhoog.

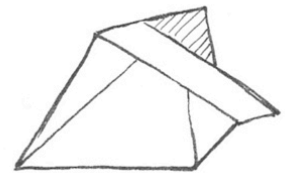
5. Vouw de hoeken
om. Draai het
bootje om.

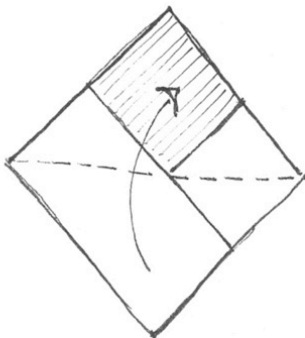
6. Vouw de onderste
rechthoek omhoog.

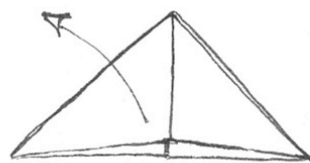
7. Open aan
de onderkant.

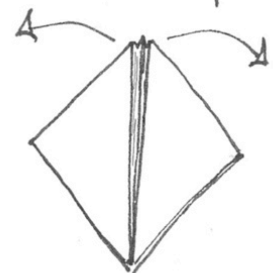
8. Halverwege
het openen

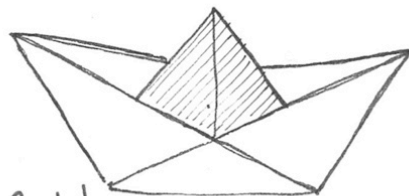
9. Vouw de
driehoek
omhoog.
Herhaal aan
andere zijde.

10. Open zoals in
Stap 7 en 8.

11. Pak de bovenste
hoeken en trek
naar buiten.

12. klaar!

VANR WEL

VAARWEL

